

n.remissvar@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Kopia till:
Diariet
Ärendeberedning PL
Eva Diffner

Trafikverkets remissyttrande gällande förslag om dokumentationssystem för byggprodukter, klimatdeklaration av byggnader samt SOU om resurseffektiv användning av byggmaterial

Trafikverket har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Boverkets rapporter 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter och 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader samt delbetänkandet SOU 2018:51 Resurseffektiv användning av byggmaterial. För arbetet med förslaget om dokumentationssystem för byggprodukter har Trafikverket deltagit som samrådsmyndighet, i arbetet med förslag till klimatdeklarationer har Trafikverket medverkat i dialog och lämnat synpunkter på utkast. För delbetänkandet om resurseffektiv användning av byggmaterial har Trafikverket medverkat i referensgruppen.

Sammanfattning

Trafikverket tillstyrker Boverkets författningsförslag om dokumentationssystem för byggprodukter med ett ikraftträdande den 1 januari 2021 enligt alternativ A i förslaget. Trafikverket har en avvikande mening om slutsatserna i konsekvensbeskrivningen och menar att det är sannolikt att loggboken är samhällsekonomiskt lönsam. Tillsynsmyndighetens uppdrag att meddela föreskrifter om loggboken bör ske i samråd med Trafikverket. Trafikverket tillstyrker också Boverkets författningsförslag om klimatdeklaration av byggnader med ett ikraftträdande den 1 januari 2021. Trafikverket ser behov av ytterligare dialog angående de undantag som föreslås. Förslaget till databas med generiska klimatdata för byggsektorn är väl motiverat men Trafikverket anser att databasen bör omfatta även byggprodukter för anläggningsändamål. Avseende delbetänkandet om resurseffektiv byggmaterialanvändning ser Trafikverket positivt på de förslag som presenteras.

Yttrande

Dokumentationssystem för byggprodukter

Trafikverket tillstyrker Boverkets författningsförslag om dokumentationssystem för byggprodukter enligt kapitel 7 med ett ikraftträdande den 1 januari 2021 enligt övergångsbestämmelserna i författningsförslaget. Trafikverket förordar alternativ A, där loggbok enligt förslaget införs omgående med möjlighet att i framtiden inkludera utökade krav på kemikalieinformation.

Kvalitetssäker dokumentation om byggprodukter i byggnadsverk är en viktig förutsättning i omställningen till en cirkulär ekonomi och en avgörande parameter för att byggprodukter i slutet av ett byggnadsverks livscykel ska kunna utgöra en resurs och inte ett avfall för bortskaffande. Trafikverket ser bristande dokumentation och spårbarhet som ett stort hinder för ökad återanvändning och återvinning, vilket innebär samhällsekonomiska kostnader och minskade möjligheter att nå miljömål om hälsa och klimat.

Trafikverket ställer redan i dagsläget krav på material- och kemikalieförteckning vid anläggningsentreprenader, vilket till stora delar motsvarar de föreslagna kraven på loggbok. Trots att det inte finns möjlighet att avkräva information om innehåll och unik artikelidentitet är det angeläget att genom införande av lagkrav på loggbok enligt alternativ A definiera en lägstanivå som inkluderar alla aktörer. Utökad information är önskvärd på sikt, men redan dokumentation av befintlig information genererar tillräcklig nytta för att motivera lagkrav.

Transportstyrelsen ges i förslaget mandat att utarbeta regler kopplade till tillsynen i fråga om loggbok för byggnadsverk, samt preciseringar av lagkravet (t. ex. när det gäller vad som anses vara en "väsentlig" förändring). Trafikverket anser att det arbetet bör ske i samråd med verket. Trafikverket anser också att det kan bli aktuellt att ytterligare definiera vilka byggnadsverk som bör omfattas av eventuella sekretessbestämmelser.

Trafikverket har en avvikande mening om slutsatserna i konsekvensbeskrivningen (kap 6) och resonemanget om olika alternativa tidpunkter för ikraftträdandet (kap 8), vilket framgår av Trafikverkets yttrande som återges i sin helhet i bilaga 2 till förslaget. Trafikverket bedömer inte att den nya konsekvensanalysens avgränsningar, antaganden och bedömningar är så robusta att de förändrar slutsatser från tidigare utredningar om att det finns förutsättningar för att införa ett lagkrav på loggbok. Trafikverkets bedömning är att loggboken är samhällsekonomiskt lönsam, särskilt med beaktande av att det finns okvantifierade nyttor både för samhället och för branschens aktörer.

Klimatdeklaration av byggnader

Trafikverket tillstyrker Boverkets författningsförslag om klimatdeklaration av byggnader med ett ikraftträdande den 1 januari 2021. Trafikverket ser klimatdeklarationer som nödvändiga för att kunna arbeta effektivt med climateffektivisering i byggande och förvaltning av transportinfrastruktur. Trafikverket har sedan 2015 tillämpat ett klimatarbete som omfattar såväl klimatkalkyler som klimatdeklarationer av transportinfrastruktur. Trafikverket ser inte att sekretessfrågan är aktuell för klimatdeklarationer för Trafikverkets byggnadsverk, framför allt eftersom informationen i klimatdeklarationen kan ges i aggregerad form.

Genom att klimatdeklarationer ger underlag för uppföljning i varje enskilt projekt med fokus på levererad nytta snarare än givna tekniklösningar har de varit en viktig förutsättning för de klimatkrav Trafikverket sedan 2016 ställer i konsult- och entreprenadupphandlingar. Ett stegvist införande där omfattningen, och därmed också tillämpningen i climateffektiviseringsarbetet, kan öka efter hand är rimligt. Även implementeringen av klimatdeklarationer inom Trafikverket genomfördes stegvis.

Trafikverket ser behov av ytterligare dialog angående de undantag som föreslås. Enligt nuvarande skrivningar kan det inte uteslutas att en del av de byggnader som ingår i Trafikverkets anläggningar omfattas. Till exempel kan det gälla byggnader för teknisk infrastruktur (såsom teknikbyggnader innehållande tekniska funktioner, transformatorer och andra elanläggningar för järnvägsinfrastrukturen) med en golvyta som är mer än 50 kvadratmeter.

Trafikverket anser att förslaget till databas med generiska klimatdata för byggsektorn är mycket väl motiverat och kostnadseffektivt. Trafikverket instämmer i förslaget om att Naturvårdsverket ansvarar för framtagandet i samråd med Boverket och Trafikverket. Trafikverket anser dock att databasen bör omfatta även byggprodukter för anläggningsändamål. Det finns stort behov av att staten tar ansvar för att tillhandahålla klimatdata som är transparenta, representativa och kvalitetssäkrade. Dessa data behöver kunna tillhandahållas öppet till en låg kostnad och med långsiktigt säkrad förvaltning. En sådan databas minskar kostnaderna för framtagande av klimatdeklarationer och är samtidigt en förutsättning för nästa steg i arbetet mot klimatneutralt byggande, nämligen att kunna kravställa och jämföra utsläppsnivåer.

Trafikverket anser att den föreslagna databasen för generiska klimatdata bör omfatta material till såväl byggnader som anläggningar. I brist på tillförlitliga ickekommersiella databaser har Trafikverket som en temporär lösning upprättat en databas för klimatdata för ett fyrtiotal material som är vanliga inom anläggningsbyggande. Många av dessa material används även för byggnader. Det är till stor del samma konsulter, entreprenörer och materialleverantörer som verkar inom byggsektorn, oavsett om arbetet handlar om byggnader eller anläggningar. Det vore olyckligt med två parallella system för klimatdata inom bygg- och anläggningssektorn. Det skulle öka kostnaden för enskilda entreprenörer som behöver hålla isär systemen och ge ökade statliga kostnader för tillhandahållande av två system istället för ett. Det skulle även innebära en ökad risk för användning av felaktiga data och ge minskad transparens och jämförbarhet, vilket påverkar den ökade medvetenhet och det lärande som till stor del är syftet med förslaget. Att lägga till det begränsade antal produkter som framför allt används för anläggningar bör innebära en marginell kostnad men ge stor nytta, såväl samhällsekonomiskt som för enskilda aktörer.

Resurseffektiv användning av byggmaterial

Trafikverket instämmer i vikten av resurseffektiv byggmaterialanvändning och tillstyrker de båda förslag som ges i delbetänkandet. Samtidigt noterar Trafikverket att dessa förslag ger full nytta först på sikt, och det är därför önskvärt att de kombineras med strategier även på kort sikt, såsom ovanstående författningsförslag.

Trafikverket vill framhålla att berg- och jordmassor är den mest dominerande materialgruppen vid anläggning av väg och järnväg. I arbetet med att främja och driva utvecklingen av en resurseffektiv byggmaterialanvändning för byggnadsverk ur ett livscykelperspektiv är det viktigt att hanteringen av berg- och jordmassor beaktas.

I rapporten sammanfattas innebörden av resurseffektiv byggmaterialanvändning som en strävan efter att tillverka och använda byggprodukter med så lång livslängd som möjligt. Trafikverket instämmer i att lång livslängd är eftersträvansvärd, men menar att byggprodukter med lång livslängd inte alltid är de som innebär lägst miljöpåverkan. I en

jämförelse mellan järnvägssliprar bestående av betong respektive trä är det t. ex. inte givet att det material som har längst livslängd är det som är mest klimatneutralt.

Föredragande, samråd och sakgranskning

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektör Lena Erixon. Föredragande har varit Susanna Toller, sakkunnig enhet Miljö. I den slutliga handläggningen har chef verksamhetsområde Planering Stefan Engdahl, Miljödirektör Sven Hunhammar, chef avdelning Transportkvalitet Marie Hagberg, tf enhetschef Miljö Malin Kotake, samt Anna Ward avdelning Verksamhetsstyrning deltagit. Samråd har skett med Birgitta Aava Olsson, Åsa Lindgren och Åsa Burman verksamhetsområde Investering, Cecilia Kjellander verksamhetsområde Stora Projekt, Carol Birgersson och Martin Strid verksamhetsområde Underhåll, Håkan Johansson verksamhetsområde Planering och Susan Odervång verksamhetsområde Juridik och Planprövning.

Lena Erixon
Generaldirektör, Trafikverket